

Handreiking beeldvorming auditieve beperking

Notitie	Aanbevelingen beeldvorming auditieve beperking
Van	Vakgroep Schoolaudiologie Siméa
Aan	Leden Siméa
Datum	juni 2017

Deze notitie is opgesteld door de vakgroep schoolaudiologie als handreiking voor de beeldvorming bij een auditieve beperking. In deze notitie is het ICF model gebruikt om het onderscheid tussen stoornis en het functioneren in de praktijk te maken, waarbij ook duidelijk gemaakt wordt welke interne en externe factoren het functioneren positief of negatief beïnvloeden. Er worden vijf veel gestelde vragen beantwoord. Daarnaast wordt de rol van het audiologisch centrum en die van de reguliere school bij het aanvragen van een arrangement kort beschreven.

1) In hoeverre zijn de audiologische hulpmiddelen (zoals CI en hoortoestellen) van invloed op de weging van het stoorniscriterium?

- Voor stoorniscriterium wordt nu gekeken naar toondrempelverlies (in dB). Dit blijft gehandhaafd en is opgenomen in de Richtlijn Toelaatbaarheid.
- Het is o.i. wel essentieel het functioneren mét hoorhulpmiddelen (CI of hoortoestellen, Solo apparatuur, etc.) te bepalen. Natuurlijk wil je weten hoe het gaat zónder hulpmiddelen, als uitgangscoditie, maar in essentie voltrekt het schoolse functioneren zich wanneer het kind de hulpmiddelen draagt.
- Onze aanbeveling is om naast het stoorniscriterium te kijken naar spraakverstaan in stilte en ruis met hoorhulpmiddelen bij leerlingen die een dergelijke test kunnen doen (> 4 jaar). Dan geldt:
 - SH functionerend = (niet voldoen aan de criteria voor doof functionerend maar wel:) spraakverstaan (NVA) met hoorhulpmiddelen bij 50 dB SPL < 80% (i.v.m. afstand) en/of significantie uitval op spraakverstaan in ruis (Plomp/NVA/DIN/ATK, bij 65 dB SPL, SNR > 3 dB afwijkend of score < P10). Dan vang je ook kinderen met auditieve neuropathie of complexe, grillige, asymmetrische verliezen die op toondrempels misschien nog net 'te goed' uitkomen.
 - Doof functionerend = geen/onvoldoende gebruik kunnen maken van gesproken taal. We verwijzen hierbij naar een van de CI criteria (wanneer krijgt een kind een CI):
 - spraakverstaan (in stilte, met hoorhulpmiddelen) bij 65 dB SPL < 50%
 - of als bovenstaande score > 50% is: spraakverstaan (met hoorhulpmiddelen) in ruis bij SNR +5 dB, bij 65 dB SPL < 50%
- Voor jongere leerlingen (<4 jaar) zou je op basis van observatiegegevens door een deskundige op het gebied van SH het functioneren in een groepssituatie kunnen objectiveren, evt. d.m.v. een observatielijst zoals CHAPS of LIFE

2) Is de Communicatieve Redzaamheid alleen bepalend of zijn er audiologische criteria met of zonder hulpmiddelen die bij de bepaling van het stoorniscriterium mee genomen moeten worden?

- Aanvullend kijken naar auditief functioneren in de praktijk, voor zover mogelijk geobjectiveerd met testgegevens, gevalideerde vragenlijsten, en/of observatie gegevens van een D/SH deskundige.
- Zie hierboven onze aanbeveling mbt spraakverstaan in stilte en in rumoer.
- Er is nog geen maat voor luisterinspanning, maar daarmee moet ook rekening worden gehouden. Ook functioneren met SOLO-apparatuur dient te worden meegenomen. In de Richtlijn Toelaatbaarheid is bij de handreiking opgenomen dat beschreven kan worden: hoe lang kan het kind zijn aandacht gericht houden bij de les? Hoeveel energie heeft het kind nog aan het eind van een schooldag? Heeft het kind een aangepast rooster of is het regelmatig afwezig ivm vermoeidheid? Wat is het effect van het gebruik van solo-apparatuur op de luisterinspanning?
- Daarnaast ook meenemen: weerbaarheid, zie hieronder.

- Essentieel: zowel technisch functioneren als praktisch (acceptatie/aanpassing etc. te beschrijven onder CR/weerbaarheid).

3) In hoeverre is het wel of niet gebruik van hulpmiddelen van invloed op de weging van de zwaarte van de stoornis of de gevolgen van de stoornis?

- Wel of niet gebruik maakt o.i. geen verschil in de weging van de ernst van de stoornis.
- In ICF terminologie: voor het bepalen van de (ernst van de) stoornis gelden vaste criteria. De impact op het functioneren en de mate van beperking om te kunnen participeren hangen af van het beoogd functioneren en interne en externe steunende en beperkende factoren.
- NB: kinderen/jongeren lopen in verschillende ontwikkelingsfasen tegen andere zaken aan bij acceptatie van de eigen beperking, dragen toestellen en/of solo etc. Het is dus mogelijk dat er na een jaar van betere omgang met de handicap een jaar volgt waarin dat minder gaat. Wisseling van leerkracht, schoolwisseling, verandering in vriendschappen maakt voor veel D/SH leerlingen een groot verschil.

4) Is informatie over de testcondities van belang bij het beoordelen van gegevens over het auditief functioneren van een leerling?

- Audiologisch onderzoek en controle hoorapparatuur dient plaats te vinden conform richtlijnen FENAC/NVKF-KKAu t.a.v. meetomgeving, ijking van apparatuur en meetprotocollen
- Elke meting is een moment opname. Situaties die het meetmoment kunnen hebben beïnvloed dienen vermeld te worden. Als dit geen representatief beeld van het kind geeft, dient de test te worden herhaald.

5) Welke elementen m.b.t. het auditief functioneren van de leerling in de klas dragen bij aan het bepalen van de onderwijsbehoefte: materialen, spraak in ruis, omgaan met hulpmiddelen etc?

- Akoestiek/stoorgeluiden (zie onze notitie akoestiek en de vragenlijst), instructie leerkracht, koppeling hoortoestellen aan bijv. digibord.
- Weerbaarheid:
 - Acceptatie van de beperking en de hoorhulpmiddelen
 - Kunnen omgaan met hoorhulpmiddelen
 - Luisterinspanning/vermoeidheid
- Auditief klimaat leeromgeving: afgestemd op hoorbeperking en gebruik hoorhulpmiddelen
- Auditief functioneren: Onze Notitie schoolaudiologie is behoorlijk goed en dekkend in deze.

De rol van het audiologisch centrum (AC) bij het aanvragen van een arrangement is:

- Het vaststellen van het gehoorverlies o.b.v. toon en spraak audiometrie (spraak in stilte en spraak in ruis) zonder en met hoorhulpmiddelen
- Vaststellen of het hoorhulpmiddel optimaal functioneert en hoeveel het wordt gedragen
- Beschrijven hoorontwikkeling:
 - is het gehoorverlies tijdig ontdekt en gerevalideerd of is er een achterstand in de hoorontwikkeling door problemen met diagnostiek/revalidatie
 - andere factoren die de hoorontwikkeling vertragen (TOS¹, ANSD (auditieve neuropathie), andere bijkomende beperking)
 - progressie van het verlies / (wisselende of permanente) geleidingscomponent

¹ TOS bij D/SH zou officieel niet kunnen, wel kan -net als bij b.v. meertaligheid of algehele ontwikkelingsachterstand- geconstateerd worden b.v. o.b.v. procesdiagnostiek dat de taalontwikkeling achterblijft, meer dan verwacht, ondanks optimale hoorstimulering, leeromgeving, of in vergelijking met een achterblijvende gebarentaalontwikkeling.

- Beschrijven deel Communicatieve Redzaamheid a.d.h.v. audiologische gegevens (spraakverstaan in stilte/ruis), aangevuld met logopedisch onderzoek (naar communicatievaardigheden, spraakafzien, taalbegrip en productie, zaken die vanwege het gehoor meer moeite kosten of achter liggen) en vragenlijsten (CHAPS, inclusielijst, LIFE, CPQ-NL, eigen AC vragenlijst), in relatie tot algemene ontwikkeling (dus cognitieve gegevens moeten ook voorhanden zijn)
- Beschrijven weerbaarheid (en op basis daarvan adviseren):
 - Acceptatie van de beperking en de hoorhulpmiddelen door kind en omgeving
 - Draagduur hoorhulpmiddelen per dag
 - Kunnen omgaan met hoorhulpmiddelen
 - Luisterinspanning
 - Functioneren met hoorhulpmiddelen: Is de leeromgeving geschikt voor gebruik hoorhulpmiddelen?
- Beschrijven deel van onderwijsbehoefte t.a.v. wat het kind nodig heeft aan akoestische eisen en gebruik solo of klassenapparatuur
- Beoordelen of een verklaring KNO nodig is of dat op KNO gebied geen actie kan worden ondernomen.

De rol van een reguliere school bij het aanvragen van een arrangement is:

- Beschrijven Communicatieve Redzaamheid in de praktijk, zie vragenlijst CR en auditief functioneren in de klas beschrijven.
- Onderwijssituatie: beschrijven van de akoestiek (a.d.h.v. vragenlijst, eventueel laten meten door AC) en het gebruik van solo apparatuur in de klas.
- Informatie- en ondersteuningsbehoefte van de reguliere school aangeven.

Consultatie & Advies (C&A) kan ingezet worden om het beeld over het functioneren van de leerling in de onderwijssetting compleet te maken.